

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

III. De electione, & electi potestate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](#)

corundem percipi, exige, eoque integras personis praeditis, postquam ipsas literas sub plumbō expeditas habent, una cum cetera possessione confignari, quandoverò, dum litera sub plumbō hujusmodi expedita exiunt, ut ius suum unicuique illorum conservetur, & tenebrarum audacia debita castigatione compescatur, a ipsa litera Apostolice facilium debite executioni, ut per eam demandentur, proviso de beneficiis in corporalem, realem, & actualē possessionē beneficiorum, & annorum, iuriumque, & pertinentiarum prædictarum induci, & inducitos in ea manuteneri, amotis quibuslibet intrusis detentoribus ab eisdem, aliaque fieri, & exequi per diversas suas in forma brevis, & sub annulo Pifacitoris confectas literas mandat, & percipiat certis inibi modo, & forma tunc praefixis, dilecto filio cau-
satur Curia Cameræ Apollonicae generali Auditori, seu aliis exercitibus defuper deputatis, quibus omnino parendum est. Nihilominus, nonnulli beneficij prædicti inhant, ac gratias prædictas illudere, carumque intus & detiniones improbè tueri fatigantes, exequitionem literarum in forma brevis hujusmodi, & faciliatae per eas ipsas executoribus attributam diversis dubiis, & cavillationibus renoverent, & procellas per eisdem executoribus defuper habitos, & formatos, ac inde sequuta quacunque nulla, & invalida, nulliusque robori, vel momenti esse, neque attendi debere contendunt, sub praetextu, quod in decreto faci Concilii Tridentini, sessione vigilia quarta, capitulo vigimo, disponente fuerit, quod causa omnes ad forum Ecclesiasticum quomodo libet pertinentes, etiam si beneficij sint, in prima instantia coram ordinariis locorum duntaxat cognoscantur, exceptis a his, qui iuxta Canonicas factio-
nes apud Sedem prædictam sunt trahandæ, vel quas ex urgenti rationabilis causa judicaverit summus Pontifex Romanus, per speciale recipiūt signaturæ fixæ ejus propria subscibendūm committere, aut avarocare. Verum, cum decretum hujusmodi Concilii Tridentini prædictationem literarum in forma brevis, & illarum exequitionem nihil efficiat, neque periculosas causa, seu instantia introducat, sed mēre executive procedit inaudierit, litera quoque in forma brevis anno Pifacitoris munī-
tione, non minoris finis efficacis & autoritatis, quam re-
scripta signatur. Rom. Pontif. ejus manus propria sub-
scripta: b: Nos in his nostra debita declarationis caute-
lam subdientes, ac prouidimus predicatorum ius adver-
sus dubia & cavillationes hujusmodi, exequitate & iustitia
suadentes perseverare volentes, nec non prædicta-
rum & quarumcunque literarum in forma brevis super
capienda possessione nomine Camera hujusmodi, aut
in favore literarum sub plumbō expeditarum tam a
prædictissimis nostris quam nobis, & dicta Sede ha-
bitu conceclarum, tenoris ac litis, & causæ, fræque de-
superexecutæ sint, statim & merita, nominaque & co-
gnomina iudicium executorum, & colligantibus præ-
dictis pro sufficiens expressis habentes. Motu pro-
prio, non ad ipsorum prouidorum aut aliorum nobis
pro eo super hoc oblate petitionis instantiam, sed ex
certa scientia ac de mera nostra deliberatione decernim-
us, & declaramus, per concessiōnem literarum in for-
ma brevis, sub annulo pifacitoris super capienda posse-
sione quorumcunque beneficiorum dispositioni. Apo-
stolice reformatorum seu affectorum Sedis & Cameræ
Apollonicae nominibus apprehendenda, & ejusdem
possessionis in favore prouidorum ab ipsa Sede de cili-
dem beneficis postquam literas sub plumbō super pro-
vidum hujusmodi habuerint expeditas relaxatione,

TITVLVS III.
DE ELECTIONE, ET ELECTI
potestate,

Iulius II. In Concilio Lateranensi.
Electione Pontificis Maximi Senatoris & mandatissimæ inducta, sub
la eti, nulliusq; potestari, adeo ut se stetis exauhoretur ab omni-
bus dignitatibus & officiis cum suis sequacibus, & complicibus Cap-
dinalibus.

CAP. I.

Cum tam divino quam humano jure in spirituali-
bus præcipue detestabiliter simonia a labo
prohibita, & longe magis in electione Romani
Pontif. Vicarii Ieli Christi Domini nostri, abominabilis
est & universali Ecclesie penitencia. Nos qui regnum
eiusdem universalis Ecclesie (meritis licet imparibus)
annuente Domino præsidemus cupientes quantum cum
Deo possumus in premissis pro tanto rei necessitate ac
pericoli magnitudine, ut tenemur, in posterum salubriter
provideremus, de fratum nostrorum sanctæ Romanae Ec-
clesie Cardinalium consilio & unanimi consensu hac
nostra perpetua validita constitutio, Apostolica au-
thoritate & de potestatis nostræ plenitudine, statuimus,
ordinamus, decernimus, & diffidimus, quod si (quod Deus pro sua clementia, & ineffabili bonitate avertat)
contigerit, postquam nos, vel successores nostros succel-
lives ipse Deus ab hujusmodi universalis Ecclesie regi-
mine absolverit: humani generis iniuste procurans,
& ambitione vel cupiditate ac hoc inclinante, seu im-
pellente, electionem Romani Pontificis, ab eo, quem
eligi contigerit, vel aliquo seu aliquibus de cœtu Car-
dinalium quomodo libet votum dantibus per simoniacam
heresim (indando, promittendo, vel recipiendo pec-
unias, bona cujuscunque generis, castra, officia, vel be-
neficia, seu promissiones & obligaciones) committamus,
per se, vel alium, seu alios quomodo conueniente, & qualis-
tercunque (etiam in diuatum partium, vel omnium Ca-
rdinalium unanimi concordia, quomodo libet, etiam per
viam afflumptions unanimiter, nemine discrepante, et
iam sine scrutinio facta) celebrari, vel fieri: non solum

a. Mechic. 17. diff. c. majores, de bap. Virgilius Papa in Ep. ad Emburum in fin. & Pelagius 2. m. 1. Ep. circa fin. cum fin. suis suis.
b. Notent difference literarum Apostolicarum, de quib.
P. Greg. in Syntagma. 1. 27. ca. 15. num. 10. & seqq.

LL. 11. 5

hujusmodi electio, vel assumptione, eo ipso nulla existat, & nullam eidem sic electo, vel assumptione admundrandi, in spiritualibus & temporalibus, facultatem tribuat, sed etiam contra dictum sic electum, vel assumptionem, de simoniaca labe, a quoconque Cardinali, qui eidem electioni interfuerit, opponi, & excipi possit, sicut levata & indubitate heretici: ita quod a nullo pro Romano Pontifice habeatur, quinquaginta ista a priori suo Cardinalatu, & alio quoque honore, Ecclesiis Cathedralibus, etiam Metropolitanis, & Patriarchalibus Monasteriis, & dignitatibus, & aliis quibuscumque beneficiis, & penitentiis, qua tunc obtinebat in titulum vel in commendam aut alias quomodo cumq[ue], ab ipso alla declaratione privatus existat, & idem electus non Apostolicus sed Apostolicus, & tanquam simoniacus, & heretarcha, & ad predicta omnia & singula perpetuo inhabilis habetur, sit. Nec ejusmodi simoniaca electio per subsequentem ipsum intonationem seu tempore cūsum, aut omnium Cardinalium praesitiam obedientiam ullo unquam tempore convalefacat.

Idem ibidem.

Pontificis simoniaca electio nemo obedit tenet, illius autoritatem detrahare omnibus licet, & nova electione a Pontifice electio denunciandus est.

C. A. P. II.

Licet omnibus & singulis Cardinalibus, (etiam illis, qui huic simoniaca electioni, seu assumptioni consenserint, etiam post intonacionem, & adorationem, seu obedientiam) ac etiam universo Clero, populo Romano, nec non subditis, & sancti Angeli de Urbe, & quarumvis aliarum Romanarum Ecclesiarum arcium praefatis, Castellani, Capitanis & aliis officiis, quocunque homagio, seu iuramento, vel cautione praesitis, non obstantibus, a talis electi, etiam intonazati, obedientia, & devotione, impune & quondamq[ue] discedere, (ipso, sacerdoti Rom. Ecclesie, & obedientie suu) Rom. Pontificis canonice intrantis nihilominus astridis permanentibus & eum, ut Magum, ethicum, publicanum, & heretarcham evite. Ad cuiusque confutacionem possunt Cardinalis, qui prefata electione se opponere volunt, si presumptum regimini universalis Ecclesiae, prætextu talis electionis ingeterat, auxiliis brachii secularium contra eum implorare. Necias ab eius obedientia discedentes, tanquam uniuersi Domini scitores, aliquarum proper dictum discessum pernatum, seu centrifuramulsionis subjaceant. Cardinales vero, qui cum simoniaca legerunt, a sua ordinibus, etiam Cardinalatu, titulis, & honore, ac quibuscumque Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcoponalibus, & aliis praefatis, ac dignitatibus, & beneficiis, qui in titulum, vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, sicut ad quas iustum habebant, ab ipsa alia declaratione, privati exstant, nisi ab illo pentitus, & cum effectu discesserint, & reliquis Cardinalibus, qui hujusmodi simoniaca non conseruent, infra terminum octo dierum, postquam fuerint ab eis requisiuti, personaliter, si fieri poterit, alias per ecclesia publicum, & aliquo scitio, vel fraude universit, & conjuxerint. Et iam, si prefatalis Cardinalibus se univerterit, & coniungerint, in priuatum latum, & ad priuatos honores, & dignitates, etiam Cardinalatus, ac ecclesiastis, & beneficiis, quibus præserant, & quae obtinebant, reintegrati, rehabilitati, ac restituti & repositi, ob hujusmodi simoniaca labe, & censuris ac poenis ecclesiasticis quibuscumque ab soluti, eo ipso exstant.

Idem.

Simoniaca electionis vincia, præventione, & moderatores ad inferiorum Majestatum patni subsecutur, ad eum & passim. Cardinals vero nevum Pontificis eligende aquore traxito conceduntur patefacti.

C. A. P. IV.

Onus nosfer etiam in Læceriensi Comitiu[m] occurrat, morsu graviss, ac literarum frena ne possit, promovendis Episcopos & Abbatibus, cognoscantur, nihilque magis De Ecclesia officiis, quam immixtum est. Ita ut regnum Ecclesiæ, generaliter in promotionibus Prætorum, curialium, mapo Bonificie magna ratio habet debet, exponit, quod de promoto per eos ad Ecclesias, ex parte, in extremo iudicio rationem. Dic reddimus, ut tuimus, & ordinamus, ut deinceps perpetua for-

temporibus, Patriarchalibus, Metropolitanis, ac Cathedralibus Ecclesiis, & Monasteriis pro tempore vacantibus, de persona iuxta prafati Alexandri constitutum, non ante maturam, gravitatem mortuum, literarumq[ue] scientie praeclara, non ad aliquius instantiam, per commendam, & administrationem, seu conservationem, aut alio quovis modo, praovideatur, nisi ratione utilitatis Ecclesiastis, prudentias, nobilitatis, probitatis, experientia, aequo curialitatis antiquitate, cum competenti literatura, & in fide Apostolica meitorum, alterum vobis fuerit faciendum. Idemque in electis & postulatis, quantum electiones & postulationes per sedem Apostolicam admitti conveverunt, volumini observari. Et si de minoribus statet, & annorum Ecclesiis aut Monasteriis huiusmodi contingit prouidere, non dispenseatur eum silentem; ut Ecclesia circa vigilium septimum annum, Monasteris vero circa vigilium secundum fecundum precevalent. Quinimur ut carcerem, diligentiaq[ue] idonea personam promoveant, statuimus, ut Cardinalis, cui electionis, postulationis, aut provocationis Ecclesie, seu Monasterii relativa committeeatur; atque in facto consistorio (ut moris est) referat commissione examinata electionis huiusmodi fibi datum, unicquislibet ordinis antiquiori Cardinali in ipso consistorio per se ipsum, vel si ea die, quo sibi commissionis onus injunctum fuerit, consistorium non fuerit, per Secretarium suum, aut alium quemlibet ex suis domesticae familiaribus votum illam facere debet, qui tunc prius alii quam primum sui ordinis Cardinalibus etiam significare teneantur, negotiisque electionis, administrationis, postulationis, aut promotionis summatrice & de plano per scriptum duas relatora examineant, & si qui contradixerint, his vocatis, idoneos, graves & dignos resites, & si expedient opulve fuerit, alios ex officio assumere, processusque & iura iusmodi relationis, unde cum dictis testiam facienda relationis factum ad consistoriorum deferre debet, neque ulio modice referat, si presens in Curia promovendus majorum Cardinalium partem auctoritate adirebit, ut que a reverente collega imm Cardinales audituri, oculata fide, quantum ad perfomanam promovendam arrinet, cognoscere possit. Promotus vero, eodem Cardinales, qui praesentes in curia fuerint, ex antiquo more, confundendis laudabilis, quam primum visitare tenetur. Quem quidem mox, laudabilemque confundendinem invocatis, ac inviolabiliter observarimandamus.

Pius IV.

Electionis ad regularium dignitates, electioni autoritate non generali, nisi per Peccatum confirmationem.

Cap. V.

Plus Quidam tamis qui paulatim in religiosos interierunturibus & auxibus nimis licentiosis aliquammodo, sicut per eis cupiens occurrere, sive que fidei praefata protogaviam aferre, omnes & singulas electiones quantum perfunctorum ad regimini monasteriorum, prioratum, & aliarum dignitatum conventionalium, ipsa numerus electionum confirmationes per quos inque capulis flatus, gradus, ordinis, & conditionis existant, & quavis etiam Archiepiscopali, Patriarchali, aut majori praeulgeant dignitate, haec tenus sic presumptas, nullas, invalidas, ac pro nullis, invalidis & proribus infeliciis habent.

bendas esse a, personaque sic ut praesertim electas & confirmatas, monasteria, aliasq[ue] dignitates huiusmodi sine legitimo titulo possedisse & possidere, nec non illorum fructus, redditus proveniens indebet perceperre & percipere. Ac personas ipsas ad abolitionem, & habilitationem super his, nec non confirmationem electionis de se falarum a funditate sua, seu Romano Pontifice pro tempore existente, aut fede predicta, infra sex mentes a data praesentium computandos impetrandum, ac literas Apostolicas super huiusmodi confirmationem in omnibus expedient, omnino teneri, declaravit. Et nihil minus haec electione perpetuo valitura constitutione statuit & ordinavit, quod nullus de cetero seu in regimine & administratione monasterii vel alterius dignitatis conventionalis, ad quod seu quam illam eligi contingit, in spiritualibus vel temporalibus, antequam ita celebrata electione a funditate sua aut Romano Pontifice pro tempore existente, & fede predicta confirmata, & litera Apostolica desuper expedita fuerint, per se vel alium, in toto vel in parte, quovis qualiter colore immiscere, aut ad illud vel se recipi facere, vel alias per eius praetato gerere prouisum. Decemns omnes & singulos qui secus fecerint, jure si quod illis ad monasteria vel corum regimina, & administrationes, ac alias conventionales dignitates per electionem huiusmodi fuerit quisitum, eo ipsi privatos, & deinceps ibi ineligibiles esse, ipsaque monasteria & alias dignitates ab eadem fidei impetrati posse, qui vero familes electiones confirmare prouisum perit, eo ipso superioris ordinum videlicet suis dignitatis privatos, ordinarius autem locorum cum si Archiepiscopali & majori praezellant dignitate, ingressum Ecclesie interdictum, eosque ab Ecclesiis suatum regimine & administratione suspensus exire.

TITVLVS IV.
DE CARDINALIBVS.

Genesius IIII. ex Concilio Constat.

Cardinali creare non preserata est validia habeatur, denec Cardinals insignia acceptiora.

Cap. I.

Quanquam ex libris Romani ordinis, alias ceremoniarum nuncupatis, & alias Ecclesie Romanae libris seu antiquis Codicibus comprehendi possit, & ex illis refutatur, quid nominis, tituli, vel honoris per secretum pronunciationem de aliquo persona in eiusdem Romana Ecclesia Cardinalem per Romanum Pontificem pro tempore in secreto consistorio factam eidem perfonam in Cardinalem sic pronunciatur per promotionem in factum modis aliquotiens nonnulli in facto consistorio in Cardinales a summis fuerunt secreti, & eis ex bonis respectibus insignia Cardinalitatis factum omnia, minime assignata fuerunt, nonnullorum aliter, sapientia operis super fatigantium astutis considerationes & inductiones subtilis, iuxta primitam & eorum effectum nonnulla dubia prodierunt. Nos ad submovendum causam & occasionem quorumcunq[ue] dubiorum, quas quomodo vel super his infirme re habemus, & possunt insurgeat, praesenti irrefragabili confirmatione deservimus, huiusmodi pronunciationem sic in secretario consistorio de quibusvis per nos factam, seu in po-

a. Auctor 365. dictum intelligamus. I. cum bene. 4. Secundum ff. de statu liber. glof. in cap. si proper. de rescript. 106. & item ultimam copiam. pro completa. I. quia stat. & ibi. 107. & Do. ff. de reform. Actus ad canonicatum in Ecclesia 27. annorum sufficit. Beneficium curatum non obtinet ante 17. annos dictione. Episcopatus annuum 30. &c. capit. cum cunctis de predictis. capis. si temp. de rescript. in 6. concord. concil. Trident. ff. 106.

a. Ius non acquiritur electio ante confirmationem. gl. in ea. nostri. & in e. quatuor. & ea. transmissam. de elect. & ibid. Inno. Iac. And. in e. si electio. de in. inter. r. istit. lib. 6. Et qui exercet munus in electione collatum ante confirmationem, iure suo privat. DD. in e. exercitatio. de electione. in e. Filium in cap. ne Des timorum. de simiente.